

Din indtægt i alderdommen kan afhænge meget af folkepensionens tillæg

Hvad kan du forvente at få i pension? Forudsigeligheden og sikkerheden omkring din pension ville blive reduceret markant, hvis det ikke var for folkepensionen og det indkomstafhængige tillæg til folkepensionen – det såkaldte pensionstillæg.

En ny analyse viser, at pensionstillægget har en stor, men hidtil upåagtet betydning for netop sikkerheden og forudsigeligheden i den enkeltes fremtidige pension.

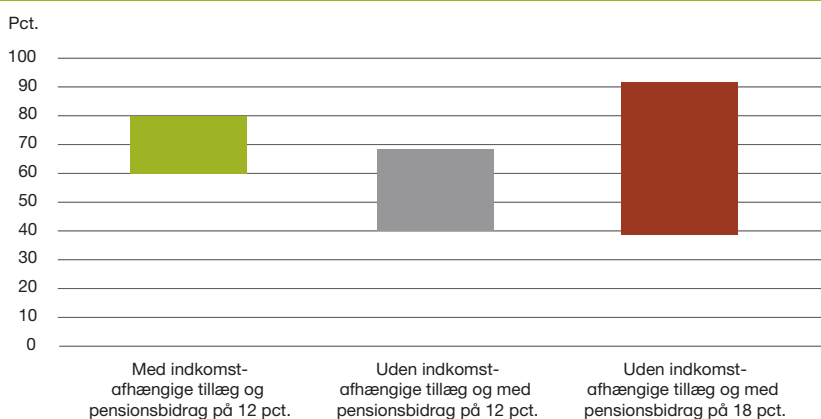
Forklaringen er, at pensionstillægget i høj grad virker som udjævner i samspillet mellem privat og offentlig pension.

Pensionstillægget udjævner mellem dem, der har sparet op og dem, der ikke har, men det har samtidig meget stor betydning for alle, når det gælder de risici, der kommer fra den almindelige økonomiske udvikling.

Alle menneskers pensionsopsparing er stærkt påvirket af udviklingen i løn, rente, inflation, afkast på aktier, obligationer og andre investeringer. Det har alt sammen indflydelse på, hvor langt pensionen rækker.

I den ny analyse har ATP regnet på, hvad folkepensionen og dens indtægtsregule-

Nettodækningsgrad for pensionister – tre forskellige udgaver af fremtidens pensionssystem

Pensionstillægget har stor betydning for forudsigeligheden i det danske pensionssystem. Uden pensionstillægget ville den enkelte skulle forholde sig til betydeligt større usikkerhed, når det gælder vilkårene i pensionsalderen.

Figuren viser nettodækningsgraden for en gennemsnitslønmodtager efter et fuldt arbejdsliv med stabil opsparing til pension. Beregningen er gennemført for tre forskellige udgaver af det fremtidige pensionssystem – til venstre: som det er i dag; i midten: en udgave, hvor pensionstillægget er afskaffet og der ikke ændres på andre ting; til højre: en udgave, hvor pensionstillægget er afskaffet og der i stedet spares mere op til privat pension – 18 i stedet for 12 pct. Beregningen for hver af de tre udgaver af det fremtidige pensionssystem er gennemført under 500 forskellige samfundsøkonomiske udviklingsforløb, hvor lønudvikling, inflation og afkast på aktier og obligationer varierer. Beregningerne under forskellige økonomiske scenarier leder til meget forskellige resultater, og det er afspejlet i søjlernes højde.

Kilde: ATP 2015.

rede pensionstillæg betyder for, hvor forudsigelig pensionen er. Den korte version af svaret er: Uden pensionstillægget er forudsigeligheden markant mindre.

I analysen er der regnet på, hvordan det samlede pensionsresultat kan forventes at se ud for en gennemsnitslønmodtager. Beregningen er gennemført for 500 ►

forskellige – men realistiske – samfundsøkonomiske udviklingsforløb, hvor lønudvikling, inflation og afkast på aktier og obligationer varierer. Udgangspunktet for analysen er, at det offentlige pensionssystem bevares, som det er i dag.

Grundlaget for analysen er en beregning, der starter i den helt gennemsnitlige danske virkelighed. En lønmodtager, der har en gennemsnitsindkomst (375.000 kr. i 2015), som arbejder fuld tid fra det 25. år frem til pensionsalderen, som her er 73 år. Undervejs indbetaler personen løbende 12 pct. af indkomsten til pension.

Hvis man regner på det samlede pensionsresultat med de samfundsøkonomiske forudsætninger, der i almindelighed anvendes, når pensionsvirksomheder regner på den fremtidige pension, vil vores gennemsnitslønmodtager have udsigt til en dækningsgrad på knap 70 pct. Det vil sige, at pensionen erstatter ca. 70 pct. af den nettoindkomst, hun havde, før hun gik på pension.

Hvis man i stedet udsætter hende for de 500 forskellige samfundsøkonomiske forløb, bliver billedet knap så entydigt. Resultatet afhænger i høj grad af, hvordan økonomien udvikler sig. Som det fremgår af figuren, kan hun den dag, hun skal pensioneres, regne med at få en nettodækningsgrad på mellem 60 og 80 pct. af det, hun havde før pensioneringen (venstre søjle).

Om det bliver det ene eller det andet – eller noget midt imellem – afhænger af økonomien undervejs.

Når spændet i resultaterne trods alt ikke er større, er årsagen, at pensionstillæg-

get reducerer risikoen og udjævner forskellene.

Den næste del af analysen handler om et hvad-nu-hvis-scenarie. Og spørgsmålet er: Hvordan ville situationen være, hvis de variable offentlige pensionsydelse ikke eksisterede?

Dækningsgraden falder, hvis personen fastholder sin indbetaling på 12 pct. af lønnen. Det er en simpel konsekvens af, at folkepensionen er blevet mindre, uden at der er ændret på andre ting. Den private pension fylder nu relativt mere i det samlede billede, og derfor får de risici, der er knyttet til den private pension, også større betydning. Konsekvensen er, at spændet i resultaterne bliver betydeligt større, nemlig fra 40 til små 70 pct. af den hidtidige løn (midterste søjle i figuren).

Der er også regnet på en situation, hvor pensionsopspareren har øget sin pensionsopsparring for at kompensere for den mindre folkepension. I stedet for en opsparing på 12 pct. indbetaler hun nu 18 pct. af lønnen.

I den situation bliver hendes private pension naturligvis generelt højere, og hun kommer tilbage til niveauer, der ligner situationen i dag. Men der er en væsentlig forskel: Usikkerheden. Spændvidden i de mulige resultater er langt større. Er hun heldig, kan hun nå en dækningsgrad på helt op til 90 pct. af den hidtidige nettoindkomst. Hvis hun er mere uheldig, må hun tage til takke med mindre end 50 pct.

Udjævning af risiko

Chefanalytiker i ATP, Ole Beier Sørensen, forklarer: »Analysen viser den betydning,

pensionstillægget har i det nuværende danske pensionssystem i forhold til at begrænse risici for den enkelte, som det vil være meget svært at håndtere systematisk på egen hånd. Man kan sige, at det system, vi har i dag, hvor offentlig og privat pension spiller sammen, hjælper os med at håndtere livets generelle usikkerhed på en rationel måde.«

Ifølge Jesper Rangvid, professor i finansiering ved CBS, viser analysen, at folkepensionen flytter risiko fra den enkelte til samfundet: »Jo mere vi baserer pension på, hvad markedet giver, desto større risiko er der for den enkelte. Det er naturligvis super fint for den, der har sparet op i gode tider, men brandærgeligt for den generation, der har været mindre heldig. At vi har folkepensionen, er et stabiliserende element, som man skal huske på, når man diskuterer pensionsystemer, herunder systemer der i højere grad baserer sig på markedsløsninger.«

Professor Jesper Rangvid peger i øvrigt på, at markedet kan behandle forskellige generationer helt, helt forskelligt: »I dag, hvor vi har historisk lave renter efter nogle årtier med høje renter, kunne man godt sidde med det indtryk, at den slags går op og ned og udjævner sig hen over et arbejdsliv. Det er på ingen måde sikkert. Fra 1980 og 30 år frem var renterne generelt høje, men faldende. Hundrede år tidligere – fra 1880 – havde vi en tilsvarende lang periode, hvor renterne dog var lave og stabile. Og måske er de aktuelle ekstremt lave renter blot starten på en ny 30-årsperiode, hvor det bliver mere end svært at få penge til at yngle. Vi ved det ikke.«

Sådan er der regnet

Modelberegningen tager højde for alle gældende personskatteregler og regler om offentlig pension inkl. vedtagne men endnu ikke gennemførte reformer. Beregningerne er foretaget med afsæt i 2015-lønniveauer for en person, som indtræder på arbejdsmarkedet som 25-årig i 2015. Personen har en bruttoindkomst på 375.000 kr. i 2015 – det svarer i store træk til gennemsnitsindkomsten på det danske arbejdsmarked – og bevarer dette lønniveau helt frem til pensionsalderen, som her er beregnet til 73 år. Det er desuden forudsat, at det samlede bidrag til arbejdsmarkedspension er på 12 pct.

Det er forudsat, at personen er enlig. Det gør fremstillingen enklere, men har ikke grundlæggende betydning for resultaterne. Beregninger for par viser tilsvarende effekter.

I den indledende beregning er der anvendt følgende samfundsøkonomiske forudsætninger:

Inflation	2,0%
Lønvækst	3,0%
Obligationsafkast	4,0%
Aktieafkast	7,0%

De efterfølgende 500 beregninger er baseret på forskellige økonomiske udviklingsforløb dannet i ATP's kapitalmarkedsmodel under inddragelse af historiske data.

I nogle af de mest pessimistiske scenarier vil den samlede finanspolitiske holdbarhed kunne komme under pres, og det vil i givet fald kunne føre til samfundsmæssige ændringer. Det vil i sagens natur også kunne berøre det offentlige pensionssystem. Der er ikke taget hensyn hertil i analysen. Dog er

de 5 pct. mest pessimistiske og de 5 pct. mest optimistiske scenarier udeladt.

I beregningen betaler gennemsnitslønmodtageren 12 pct. i pensionsbidrag. Hvis pensionstillægget fjernes, og ønsket er at nå samme pension som før, er kravet et pensionsbidrag på 18 pct. baseret på de samfundsøkonomiske forudsætninger, der i almindelighed anvendes, når pensionsvirksomheder regner på den fremtidige pension.

Folkepensionen og pensionstillægget betyder mere for pensionister med lav indkomst end for pensionister med høj indkomst. Derfor vil den nødvendige forhøjelse af pensionsbidraget også være væsentligt større for personer med de laveste indkomster end for personer med høj indkomst.